

HOFJESKRANT

NIEUWSBRIEF VAN DE STICHTING LANDELIJK HOFJESBERAAD

nummer 21, vorjaar 2008

HUISMEESTERS

Een aantal jaren geleden heb ik u verteld over mijn bezoek aan onze collega instelling in Groot-Brittannië. Zij hebben een veel groter ledenbestand (ongeveer 1750 aangesloten stichtingen over heel GB) en kunnen mede daardoor ook meer en andere activiteiten dan het Landelijk Hofjesberaad organiseren. Daar hoorde ik dat zij regelmatig speciale bijeenkomsten organiseren voor huismeesters (of hoe u uw medewerker in uw hof ook noemt) en dat is de aanleiding geweest voor het LHB ook jaarlijks een huismeesterbijeenkomst te organiseren.

Er zijn nu drie van dergelijke vergaderingen geweest. De eerste twee hadden een informatief karakter: een lezing met mogelijkheid tot discussie. Echter (net als bij de landelijke vergaderingen) bleek al gauw dat de mogelijkheid tot onderling contact een wezenlijk onderdeel moet zijn van die bijeenkomsten. Dat werd duidelijk tijdens een stadswandeling door Alkmaar in 2006: op mijn vraag waarover willen jullie volgend jaar graag geïnformeerd worden, werd door meerderen geantwoord: over elkaars werk.

Op de laatste bijeenkomst, in september 2007, was tijd gereserveerd om onderlinge ervaringen, meningen, kritiek en ideeën te bespreken. Er werd ongeveer een uur in kleine groepen met elkaar gesproken aan de hand van vooraf en in samenspraak met een paar huismeesters opgestelde vragen. Hierna werd, voltallig, verslag uitgebracht (u hebt het eindverslag kunnen lezen: het is zowel aan de deelnemers als aan het bestuur van het deelnemende hof toegezonden; daarnaast waren exemplaren beschikbaar op de laatste landelijke vergadering)

Wat mij is opgevallen en bijgebleven: de grote behoefte om

onderling ervaringen uit te wisselen, om net als bij onze landelijke vergaderingen eens te horen "hoe het er bij een ander toegaat", om adressen en telefoonnummers uit te wisselen. Maar ook hoe verschillend de taakstelling is: sommigen zijn vooral druk in de weer met het op orde houden van het hof (fietsen, vuilnis, tuin), anderen zijn bezig met klein onderhoud, niet alleen van de algemene ruimtes, maar ook in de huisjes, en weer anderen hebben vooral een sociale taak. In de meeste gevallen is er een combinatie van dit alles. Natuurlijk verwachten en ervaren zij steun van het bestuur, zeker als er eens een lastige situatie is, waarin zij handelend hebben moeten optreden.

Zij zijn over het algemeen tevreden over de faciliteiten waarover zij kunnen beschikken: de huisvesting, een ruimte om met een bewoner te kunnen praten, andere voorzieningen zoals een telefoon e.d.

Die positieve houding van de huismeesters ten opzichte van u, hun werkgevers, heeft mij aangenaam verrast. Ik had meer kritische noten verwacht, of nam aan te horen dat zij zich "niet gedekt" voelden. Maar eigenlijk was de kritiek minimaal (ik had niet de indruk dat men zich inhield door de aanwezigheid van enkele bestuurders).

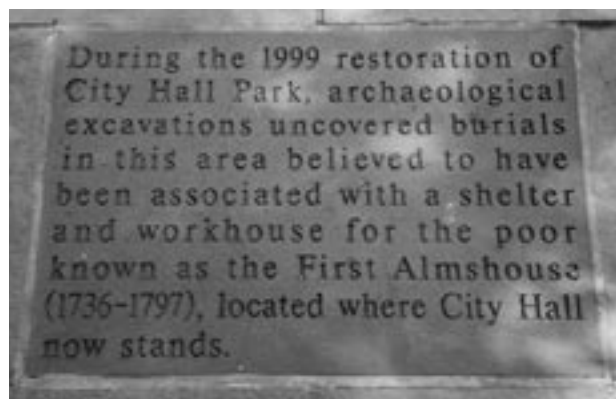
Ik vermoed dat het voor velen van ons een soort vanzelfsprekend gegeven is: de aanwezigheid van een huismeester in het hof. Juist door deze middag heb ik ervaren dat wij heel erg tevreden moeten zijn met deze groep mensen, die ons bestuurders een grote hoeveelheid werk uit handen nemen, ons luisterend oor zijn en graag willen werken in het hof ten behoeve van bewoners en monument.

M.D. van den Briel, voorzitter

ONZE VOORZITTER PLUS ECHTGENOTE BEZOEKEN NEW YORK...

Ruim een half jaar geleden bezoeken onze voorzitter en zijn vrouw New York. Na een flinke verkenningstocht ontdekken Daan en Liesbeth in de buurt van het City Hall Park, een aanlokkelijk bankje. Heerlijk om even uit te blazen. Na een poosje ontdekken ze, vlak bij hun bankje, een gedenksteen in het trottoir. Ze slenteren er heen. Dan stokt hun adem. Niet begrijpend kijken ze elkaar aan en stamelen 'Hoe is het mogelijk'.

De steen vertelt dat ze zojuist gezeten hebben op de plek waar, van 1736 tot 1797, het eerste hofje in de Verenigde Staten gestaan heeft... Dat kan haast geen toeval zijn.



MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

LANDELIJK HOFJESBERAAD

De Stichting Landelijk Hofjesberaad is bedacht op 8 april 1997 en daadwerkelijk opgericht op 4 juni 1997.

BESTUURSSAMENSTELLING

Drs M.D. van den Briel, voorzitter (020 - 620 28 39)

Jhr. G.G. Witsen Elias, adviseur (058 - 212 95 91)

Dhr. C.S. Hoekema, penningmeester

(0229 - 21 60 16 / 06 - 53 85 94 52)

Mw. E.C.M. Elzenga-Duynstee, lid (0318 - 613 282)

Drs J.M. Poldermans, lid (023 - 532 85 19)

Dhr. O.J. Tromp, lid (071 - 515 51 88)

Dr W.J.H. Verwers, lid (033 - 253 74 61)

HOFJESKRANT

De Hofjeskrant is voor geïnteresseerden op aanvraag beschikbaar. Bestuursleden van de aangesloten hofjes krijgen de krant automatisch op hun thuisadres.

SECRETARIAAT

Stichting Landelijk Hofjesberaad

Vooruitgangstraat 167, 2032 RK Haarlem

Het secretariaat is tijdens kantooruren te bereiken op

023 - 5400644, fax 023 - 5402434,

e-mailadres: tekstinv@euronet.nl

Contactpersoon: Joke Slootheer

www.hofjesberaad.nl

AANMELDING NIEUWE LEDEN

Voor meer informatie over het Landelijk Hofjesberaad en/of de mogelijkheden voor aansluiting bij het beraad kunt u zich richten tot Joke Slootheer.

Natuurlijk zijn wij ook zeer geïnteresseerd in uw reactie op de Hofjeskrant. Belt of mailt u gerust, ook als u een actieve bijdrage wilt leveren aan het werk van de stichting.

ADVERTENTIE TARIEVEN

De advertentietarieven voor de Hofjeskrant zijn sinds 10.02.2004 niet veranderd. Zij bedragen:

1/6 pagina € 150,- 1/2 pagina € 500,-

hele pagina € 750,- hele achterpagina €1.000,-



COLOFON

Uitgave van het Landelijk Hofjesberaad

Verschijnt tweemaal per jaar: voorjaar en najaar

ISSN: 1872-5619

Redactie: J.M. Poldermans,
W.J.H. Verwers

Vormgeving: Tekst in Vorm, Joke Slootheer

Druk: Paswerk Grafisch, Cruquius

VOORJAARSBIJENKOMST 19 APRIL 2008 IN BOLSWARD

Op zaterdag 19 april 2008 wordt de voorjaarsvergadering van het Landelijk Hofjesberaad in Bolsward gehouden.

De plaats van samenkomst is, straat 3333???????????

Na de ontvangst (10.30 - 11.00 uur) vindt het huishoudelijk deel van de vergadering plaats, gevolgd door een inleiding van mevrouw E.C. Hoorn, directeur-bestuurder van 'Van Alckmaer voor Wonen' met als onderwerp Zijn monumenten in goede handen bij woningcorporaties! Tijdens de ochtendvergadering zal een wandeling voor de partners worden georganiseerd. Zoals gebruikelijk wordt er een lunch voor de deelnemers verzorgd door de gastheer, alsmede een middagprogramma. Rond 15.30 uur zal de bijeenkomst worden afgesloten. De uitnodigingen zijn inmiddels aan alle belanghebbenden verstuurd. Voor meer informatie en/of aanmelding kunt u zich wenden tot het secretariaat.

ENERGIELABEL

De laatste tijd wordt er in bijna alle media veel aandacht besteed aan het energielabel voor woningen. Dat is vanaf 1 januari 2008 verplicht. Het label loopt van A tot en met G, waarbij A het energiezuinigst is en G het tegenovergestelde. Vergelijkbare labels zijn bekend uit de wereld van de auto's en het witgoed. Voor woningen kan een energielabel worden opgesteld door een gecertificeerd adviseur. Voor huizen die na 1998 zijn gebouwd, is meestal al een berekening voor een zogenaamde energieprestatiecoëfficiënt (EPC, denk aan Scrabble) gemaakt en bij de bouw aanvraag ingediend. Voor oudere woningen en andere gebouwen zullen modelkoop- en huuraktes worden opgesteld waarin de plicht om over een energielabel te beschikken wordt opgenomen.

De energielabel is niet voor alle gebouwen verplicht. Tot de uitzonderingen behoren ook monumenten als bedoeld in de Monumentenwet van 1988, of een provinciale of gemeentelijke monumentenverordening. In de praktijk betekent het dat de hofjes zijn vrijgesteld van het label. Voor meer informatie zie www.vrom.nl (dossier energielabel) en www.senternovem.nl

WONINGWET VAN APRIL 2007

Op 1 april, geen grap, vorig jaar is een nieuwe woningwet van kracht geworden. Een nieuwe, algemene zorgplicht in de woningwet maakt huiseigenaren aansprakelijk voor veiligheids- en gezondheidsrisico's. De algemene zorgplicht is bedoeld om gevaarlijke toestanden in de horeca te voorkomen en om huisjesmelkers aan te pakken. Voor de doorsnee huizenbezitter komen brandveiligheid, inbraakveiligheid, ventilatie, geluidshinder en vochtbestrijding nu onder het strafrecht. De zorgplicht moet er volgens het ministerie van VROM voor zorgen dat gemeenten een eind kunnen maken aan situaties die gevaar kunnen opleveren, en boetes uitdelen. Hoe deze wet in de praktijk geïnterpreteerd wordt is (nog) niet duidelijk.

Volgens de Vereniging Eigen Huis zal gezond verstand de overhand houden. Het bestuur zal de vinger aan de pols houden en hierover berichten zodra dat nodig blijkt te zijn.

JAARVERSLAG 2007 VAN HET LANDELIJK HOFJESBERAAD

Het was 21 juni j.l. al weer tien jaar geleden dat we met een aantal bestuursleden bij notaris Spier aan het Westeinde in Amsterdam de oprichtingsakte van de Stichting Landelijk Hofjesberaad verleden.

De herinnering is daarom zo duidelijk omdat de volgende dag in het tegenover gelegen gebouw van de Nederlandse Bank de Eurotop zou worden gehouden en de straat al de tekenen van een voor het publiek totale afsluiting vertoonde. Het "bindend element", ik bedoel tussen de Hofjes, er waren er toen eenentwintig, is kennelijk aangeslagen: er is thans een honderdtal aangesloten bij de Stichting. De gestage verbetering van de financiële situatie stelde het bestuur in staat om nieuwe initiatieven te nemen als een jaarlijkse bijeenkomst van huismeesters en de voorbereiding voor een wetenschappelijke studie van de ontwikkeling van de Hofjes in Nederland door de eeuwen heen.

VOORJAARSVERGADERING 14 APRIL

Gastheer was het Sint Pietershof in Hoorn. In het huishoudelijk deel van de vergadering werd voor het eerst het speciaal voor het hofjesberaad gemaakte relatiegeschenk overhandigd aan mevrouw Rike Ruiter, bestuurslid van het eerste uur, als dank voor alles wat zij voor de Hofjes en na haar aftreden ook voor de Hofjeskrant heeft gedaan. Verder ontving de gastheer, J.J.H. Regter, voorzitter van het ontvangende Hofje, een exemplaar.

De heer J.W. van Beusekom, sectorcoördinator monumenten van de Stichting Erfgoed Nederland, sprak over recente ontwikkelingen in de monumentenzorg in Nederland.

Na de lunch hield de adjunct directeur van het Westfries Museum, de heer C. de Jong, voor de bestuurders en hun partners een lezing getiteld "het Sint Pietershof in een 650 jaar oude stad." De wandeling, het was prachtig weer, door het oude centrum van Hoorn werd een groot succes. Ongeveer zestig bestuurders van eenendertig hofjes met hun partners bezochten deze voorjaarsbijeenkomst.

"HUISMEESTERS ZIJN DUIZENDPOTEN": BIJEENKOMST HUISMEESTERS 5 SEPTEMBER

De alweer derde bijeenkomst van de huismeesters vond dit jaar in Edam plaats, waar zij te gast waren bij de Stichting Proveniershuis. Het programma was ditmaal "interactief" en stond onder leiding van Agnes Beyer, professional in dit soort zaken. De deelnemers werden in groepen gesplitst en er werd enthousiast gediscussieerd. Enkele onderwerpen die er uit rolden en nader uitgewerkt kunnen worden, zijn: technische problemen binnen de hofjes, sociale vaardigheden nodig voor de functie, de taakomschrijving en de relatie mét en de steun van het bestuur. Aan deze alweer geslaagde bijeenkomst nam een twintigtal huismeesters deel; bij navraag bleek dat de bijeenkomst aan de verwachtingen heeft voldaan.



NAJAARSVERGADERING 3 NOVEMBER

Het Bakenesserhof en het jarige Frans Loenenhofje, dat 1 augustus 2007 de respectabele leeftijd van 400 jaar had



bereikt, waren de gastheren van de na-jaarsvergadering. In de huishoudelijke vergadering hield de heer J. Nieuwenburg, wethouder van Haarlem, een inleiding over het huisvestingsbeleid in zijn stad en de plaats die de hofjes hierin hebben.

Na afwikkeling van de huishoudelijke zaken hield de heer B. Hoogendorp, directeur Monumentenwacht Noord-Holland, een lezing met powerpoint illustraties over het ontstaan en de werkwijze van zijn Dienst. Na de lunch maakten de deelnemers en hun partners een wandeling door de stad met als doel het Bakenesserhof en het aanpalend gelegen, geheel nieuwe Joh. Enschedé Hof.

Daarna ging het richting Frans Loenenhof alwaar een nieuwe zonnewijzer was geplaatst, een ontwerp van ir. H.J. Hollander die vorig jaar een lezing over dit onderwerp hield in het hof van Aerden (zie Hofjeskrant 18, pag. 3). Welluidend orgelspel met een drankje in de naastgelegen Luthersekerk besloot deze dag waaraan zevenenvijftig bestuurders van 37 hofjes met hun partners deelnamen.

DE HOFJESKRANT

De krant verscheen twee maal, telkens voor de landelijke vergadering; er zijn tot en met ultimo 2007 twintig uitgaven van geweest waaruit moge blijken dat van meet af aan de Hofjeskrant is uitgekomen. Extra exemplaren zijn onder potentiële leden verspreid. Het advertentieaanbod is helaas teruggelopen.

BESTUUR

Het bestuur kwam vijf maal bijeen, verder vond er veel bilateraal overleg plaats, met name over het op stapel te zetten boek.

Teneinde duidelijkheid te verkrijgen in het moment van aftreden werden de statuten van de stichting aangepast en daarin werd neergelegd dat "het bestuurslidmaatschap eindigt bij het bereiken van de vijfenzeventigjarige leeftijd van een bestuurslid aan het einde van het betreffende jaar".

In dit verslagjaar kwam nog geen wijziging in de bestuurssamenstelling; per ultimo '07 echter trad wegens het be-

reiken van de daarvoor gestelde statutaire leeftijd uw secretaris af, overigens nadat hij met overtuiging had meegewerkt aan het instellen van dit criterium. Hij dankt u voor het gestelde vertrouwen en rekt er op u nog op toekomstige bijeenkomsten te mogen ontmoeten.

FINANCIËN

De financiële situatie van het Hofjesberaad ziet er, in overeenstemming met de verwachting, gezond uit. Om voldoende armslag te hebben om nieuwe plannen tot uitvoering te brengen is een financiële reserve noodzakelijk.

Deze reserve begint zich nu op te bouwen. De penningmeester zal hierover in de voorjaarsvergadering in Bolsward nadere informatie verstrekken.

MUTATIES AANGESLOTEN HOFJES

Er zijn in 2007 twee hofjes bijgekomen: het Essenhof te Haarlem en het Sint Anthony Gasthuis te Leeuwarden. Een hofje heeft zijn relatie met de stichting beëindigd.

Einde 2007 zijn bij het Landelijk Hofjesberaad 76 besturen aangesloten die in totaal 103 Hofjes beheren.

Gustaaf Witsen Elias (oud) secretaris

UITREIKING LHB-STEENTJES



De Najaarsvergadering van het LHB werd op 3 november 2007 in Haarlem door de Bakenesserkamer en het Frans Loenenhofje georganiseerd. De voorzitter bedankte beide organiserende hofjes voor hun inzet waardoor de bijeenkomst geslaagd genoemd kan worden. Zijn dank onderstreepte de voorzitter door Ok de Lange van de Bakenesserkamer en Iesje Vermeulen van het Frans Loenenhofje het inmiddels befaamde LHB hofsteentje te overhandigen.



HENDRICK DE KEYSER, 90 JAAR

De Vereniging Hendrick de Keyser bestaat 90 jaar. Het thema in dit jubileumjaar is "architectuur." Aanleiding voor de keuze is dat er in Nederland, in tegenstelling tot elders, een scheiding wordt gevoeld tussen monumenten en moderne architectuur. En voor de vereniging doet de ouderdom van een monument er niet toe, als het pand maar kwaliteit heeft.

Voor de derde keer heeft de vereniging een boekje uitgegeven waarin panden uit haar bezit zijn opgenomen. In dit jubileumjaar zijn het er 90. Die zijn door de leden van de vereniging op de een of andere wijze te bezoeken.

In het begin van het zeer verzorgde boekje wordt aandacht besteed aan Nederlandse architecten van wie pan-

den in het bezit zijn van de vereniging, van Hendrick de Keyser tot (1565-1621) tot Willem van Tijen (1894-1974). Aan het eind van het boekje vinden we een glossarium en een verspreidingskaart met het bezit.

Drie soorten huurders worden door de voorzitter van de vereniging, Pi de Bruin, in de inleiding onderscheiden: musea, winkels en restaurants, en tenslotte particulier gebruikte gebouwen. In de laatste groep vinden we ook enige hofjes: Bossche hofje (Amsterdam), Claes Stapelhofje (Hoorn), Heilige Geesthofje (Naaldwijk), Hofje van Belois (Schiedam), en Proveniers-

huis (Schiedam, niet een "echt" hofje). Bij ieder monument wordt een beschrijving gegeven, naast de datering en een foto en meestal een plattegrond.

INFORMATIE:

Vereniging Hendrick de Keyser,
Keizersgracht 743,
1017 DZ Amsterdam
website: www.hendrickdekeyser.nl



NIEUW LID

SINT ANTHONY GASTHUIS, LEEUWARDEN

Het eerste schriftelijke bewijs voor het bestaan van het St. Anthony Gasthuis vormt een oorkonde uit 1425 waarbij een adellijke dame uit het geslacht Burmania een erf zonder huis schonk aan het gasthuis ten nutte van “arme en ellendige lieden”. Daarna volgen nog vele schenkingen, waaronder landerijen. Ook ontving het gasthuis drie in Leeuwarden gevestigde kloosters die, na de Reformatie, in 1580 in bezit van de stad waren gekomen.

DOELSTELLING

Oorspronkelijk kende de doelstelling een driedeling: 1) onderdak voor zieken en arme mensen, 2) oude mensen konden zich voor geld of vaste goederen in het gasthuis inkopen in ruil voor een levenslange verzorging (proveniers), 3) passanten en reizigers mochten daar enige nachten verblijven.

Eind 18e eeuw werd vanwege de precarie financiële situatie het Sint Anthony Gasthuis een instelling voor huisvesting voor proveniers, met een eigen kamer, en voor niet betalende arme oude burgers, die 's nachts rustten in gemeenschappelijke slaapzalen. Door steeds stringenter regelgeving besloten de voogden in 1986 het Oud Sint Anthony Gasthuis aan de Grote Kerkstraat over te dragen aan de Vereniging van Volkshuisvesting, die na een ingrij-

pende verbouwing dit complex geschikt maakte voor appartementenbewoning. Dit bood ruimte om het Nieuw Sint Anthony Gasthuis aan de Groene weg en het Perkswaltje ingrijpend te verbouwen en geschikt te maken voor huisvesting voor ouderen.

GASTHUIS

Rond 1500 bestond het Sint Anthony Gasthuis uit een aantal woningen, een mannen- en een vrouwenslaapzaal, een reventer (eetzaal) en een keuken.

Het werd rond 1600 uitgebreid met meer kamers, betere eet- en verpleegzalen. Inmiddels was het gasthuiscomplex aan de Grote Kerkstraat uitgebreid met allerlei aanbouwsels.

In 1861 bouwde huisarchitect F. Stoett een nieuw tweede Nieuw Sint Anthony Gasthuis aan de Groeneweg.

In 1876 bleek dat ook het gasthuis aan de Grote Kerkstraat niet meer aan de eisen voldeed. Besloten werd tot vervanging van het oude in de loop der eeuwen ontstane doolhofcomplex. Stoett bouwde in 1878 een nieuw complex dat in de volksmond het Oud Sint Anthony Gasthuis werd genoemd.

In 1909 vond weer een forse uitbreiding plaats uitgevoerd door architect W.C. de Groot.

Na de overdracht van de gebouwen heeft de Vereniging van Volkshuisvesting het complex nogmaals ingrijpend



verbouwd en geschikt gemaakte voor appartementenbewoning door ouderen.

BESTUUR

Het bestuur van het gasthuis bestond uit voogden en voogdessen die behoorden tot de aanzienlijke bovenlaag van de bevolking.

Op grond van de in 1854 ingestelde wet op het armenbestuur trachtte de stadsbestuurders het gasthuis te bestempen als een gemeentelijke instelling. De voogden verzetten zich. Op 8 februari 1861 besliste de Hoge Raad dat het Sint Anthony Gasthuis zelfstandig moest blijven. Reden tot feest! Tot op de dag van vandaag wordt sedertdien jaarlijks op die datum nog altijd het zogenoemde “bevrijdingsfeest” gevierd.

AFSCHEID VAN DE SECRETARIS

Op zaterdag 16 februari 2008 heeft het bestuur van het Landelijk Hofjesberaad afscheid moeten nemen van zijn secretaris, jhr. G.G. Witsen Elias. Reden daarvoor was het bereiken van de 75-jarige leeftijd, zoals het is vastgelegd in de statuten van de stichting (zie het laatste jaarverslag van de secretaris).

De bijeenkomst vond plaats in het Popta-slot te Marssum. Tijdens de bestuursvergadering was er voor de partners een excursie naar de Princessehof in Leeuwarden georganiseerd. Na afloop ervan werden het bestuur en de partners hartelijk ontvangen in de



serre van het slot, waar wij een prachtig uitzicht hadden over de tuin en van het silhouet van Leeuwarden konden genieten. Tijdens het heerlijke diner in de ridderzaal overhandigde onze voorzitter aan de scheidende secretaris als dank voor zijn inzet, vanaf het ontstaan van het Landelijk Hofjesberaad in 1997, het ‘steentje’ en een mooi boekje aan de gastvrouw.

Omdat de secretaris als adviseur van het bestuur is benoemd, hopen wij in de toekomst nog veel van zijn waardevolle adviezen, gevraagd en ongevraagd, te kunnen genieten.

KLAEUWSHOFJE, DELFT

STICHTING

Dirck Jansz. Uyttenhage van Ruymen, een rijke vooraanstaande Delftse bierbrouwer, en Elisabeth Fredericksdochter van Adrichem, zijn vrouw, kochten in 1594 een terrein aan de Stadswal bij de Oostpoort in Delft. Op die plek lieten zij een hofje bouwen dat in 1605 in gebruik werd genomen. Omdat twee jaar tevoren Dirck was overleden, kwam de leiding van het hofje in handen van Elisabeth. Zij werd bijgestaan door leden van de familie Uyttenhage. Tot 1710 vormden nakomelingen het bestuur, opgevolgd door een college van Regenten. Dat werd in 1959 vervangen door een stichting. Daarvan is het bestuur hetzelfde als dat van de Delftse Katholieke Stichting voor Bejaardenzorg en Huisvesting voor Alleenstaanden.

DOEL

Het hofje was bestemd voor rooms-katholieke ongehuwde vrouwen en wedu-



wen die niet meer in eigen onderhoud konden voorzien. Zij mochten gratis wonen en werden onderhouden. Thans wordt de oorspronkelijke doelstelling weliswaar gehandhaafd, maar biedt het hofje ook onderdak aan jongeren.

HOFJE

Oorspronkelijk bestond het hofje uit 12 huisjes, die in 2 rijtjes loodrecht op elkaar stonden, en een herenhuis aan de westzijde. Dat was bestemd voor de fa-

milie Uyttenhage. Aan de oostzijde bevond zich een stal. De ingang, voorzien van een poort, lag destijds aan het Oosteinde. In 1926 is die verplaatst naar de Oranje Plantage.

In 1856 werd het herenhuis gesloopt en vervangen door 7 woninkjes. Ook bouwde men toen in de zuidwest hoek een neo-gotische kapel. In het midden van het hofje kon je de gemeenschappelijke tuin en het bleekveld vinden.

Tussen 1960 en 1970 is het complex gerestaureerd. In de plaats van de kapel is toen een extra huisje opgericht. Bovendien heeft men twee huisjes tot een woning samengevoegd. Daarmee kwam het aantal woningen op 10.

De stal heeft men toen ingericht als regentenkamer. Omdat er schilderijen uit de 17e- en 18e eeuw zijn opgehangen en voorwerpen uit het bezit van de familie Uyttenhage zijn tentoongesteld, heeft die een museale functie gekregen.

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING VOOR REGENTEN FRANSLOENENHOFJE

Ze hadden er alles aan gedaan, de regenten, om van 24 oktober 2007 het hoogtepunt te maken van het feestjaar ter gelegenheid van het 400-jarig bestaan van het Frans Loenenhofje.

Voor een tot de nok gevulde Lutherse Kerk, gelegen naast het hofje, werd een divers feestprogramma aangeboden. Variërend van een orgelconcert door Klaas Koelewijn tot het zingen van het Frans Loenenlied, oude- en nieuwe stijl, door de hofdames, van de vertoning van een 35-jaar geleden opgenomen filmfragment van het hofje tot de opvoering van een speciaal voor deze gelegenheid door Marijke Kots geschreven klucht uitgevoerd door de Letterlievende Vereniging J.J. Cremer. Hoogtepunt van de feestavond was het aanbieden van het boek "Frans Loenenhofje 1607-2007" aan wethouder Chris van Velzen van de gemeente Haarlem, althans dat dachten de regenten Wil van Schaik en Maarten Poldermans.



Na het boek in ontvangst genomen te hebben stuurde de wethouder, 'nu neem ik de regie even over', regentes Iesje Vermeulen op kordate wijze naar haar stoel, mompelde iets van 'ik heb hier twee doosjes', opende die en spelde vervolgens de beide volkomen verraste regenten de versierselen op be-

horend bij het ridderschap in de Orde van Oranje Nassau.

Zij kregen deze onderscheiding juist deze avond omdat ze, naast een fors aantal andere maatschappelijke verdiensten, al zo lang, zo enthousiast en zo betrokken het Frans Loenenhofje besturen en zich tevens, zowel regionaal als landelijk, via de Stichting Haarlemse Hofjes en het Landelijk Hofjesberaad, inzetten voor zowel de fysieke als de sociale aspecten van de Nederlandse hofjes.

Chaos, felicitaties, zoenen en een in vliegende haast bedacht feestlied.

Na drie kwartier wisten de zwaar versierde regenten weer rust in de kerk te krijgen en werd het feestprogramma 'gewoon' verder keurig afgewerkt.

Het was een fantastische en gedenkwaardige avond!

Na afloop was het nog lang onrustig in kerk en hofje.

NIEUW LID

ESSENHOFJE, HAARLEM

Naast de ons bekende ‘klassieke’ hofjes, ook wel liefdadigheidshofjes genoemd, ontstonden er in de tweede helft van de 19e eeuw een tweetal nieuwe vormen van hofjes: exploitatiehofjes en sociale woningbouwhofjes. De sociale woningbouwhofjes werden gebouwd voor de arbeidende klasse. Licht, lucht en ruimte vormden het uitgangspunt om te zorgen voor een goede gezondheidstoestand. Het Haarlemse Essenhofje is een voorbeeld van een dergelijk sociale woningbouwhofje.

ESSENHOFJE, HAARLEM

Abraham de Haas, overleden in 1792, liet notarieel vastleggen dat zijn vermogen na zijn overlijden in een naar hem genoemd fonds moest worden beheerd ter ondersteuning van behoeftige stadgenoten. De beheerders van dit fonds lieten in 1868 woningen bouwen door de Haarlemse architect P. Kleiweg Dyerinck. Deze was in Den Haag geïnspireerd geraakt door arbeiderswoningen die daar, naar een ontwerp van architect E. Muller uit Mulhouse, gebouwd waren. Elk gebouw bevat vier woningen ieder bestaand uit een woonkamer met daarboven een verdieping met twee kleine kamertjes. De muren zijn eensteens gebouwd, een zuinige wijze van bouwen die in die tijd gebruikelijk was voor eenvoudige woningen. Het hofje wordt gevormd door zes woonblokken met in ieder woonblok twee voor- en twee achterwoningen; 24 woningen in totaal dus. De woningen werden, en dat is opmer-

kelijk in Haarlem, voorzien van een rioolaansluiting in plaats van een beerput. Waterclosetten kwamen echter pas veel later, tegelijkertijd met de aanleg van een keuken. In het midden van ieder woonblok bevond zich een schoorsteen die vier rookkanalen bevatte om hoekkachels in iedere woning op aan te sluiten. De woonblokken staan aan weerszijden van de rechthoekige gezamenlijke binnentuin. Aan de noordzijde staat een rij schuurtjes; ieder schuurtje wordt gedeeld door twee bewoners.

Het hofje heeft twee toegangspoorten. Boven iedere poort staat in een natuurstenen architraaf in een bescheiden lettertje: ‘Fonds van wijlen Abraham de Haas’. De woningen zijn onlangs tot monument verklaard; niet meer als sociale arbeiderswoningen, maar als voorziening voor ouderen.

Het Essenhofje is eigendom van het

Fonds wijlen Abraham de Haas. In 1997 is er een nieuwe uit drie personen bestaande beheerscommissie ingesteld waardoor het besturen en beheren van het hofje wat zakelijker, wat meer gestroomlijnder gebeurt dan voor die tijd. Ook werd er toen een contactvrouw aangesteld, het aanspreekpunt voor de bewoners om een prettig woonklimaat in stand te houden. Ook werd een jaarlijkse bewonersvergadering ingevoerd inclusief gemeenschappelijke maaltijd. Hierbij kan natuurlijk prima van de gelegenheid gebruik gemaakt worden om met op- of aanmerkingen over het reilen en zijlen van het hofje te komen.

Wat bij andere Haarlemse hofjes de regenten zijn, dat zijn hier de drie leden van de beheerscommissie, waarvan het motto is ‘Meedenken op afstand, anders is het speciale karakter van het hofje voorbij’.



VRIJWILLIGERSVERGOEDING

Door onze penningmeester is een stuk geschreven over vrijwilligersvergoedingen en verstrekkingen in relatie tot de Wet op de loonbelasting uit 1964. Hier wordt vanwege de ruimte volstaan met een korte samenvatting. Voor meer gedetailleerde informatie en vragen kunt u zich wenden tot onze penningmeester.

Het komt aan op de definitie van vrijwilliger en het begrip vergoeding en verstrekking. Van belang is dat bestuurders

op vrijwillige basis activiteiten verrichten voor hofjes zonder dat er sprake is van een gezagsverhouding tot de organisatie waartoe het hofje behoort. Bovendien zijn hofjes meestal eigendom van stichtingen en gemeenten. Deze zijn in beginsel niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting, een voorwaarde om als vrijwilliger bij zo'n instelling werkzaam te kunnen zijn. Hofjes die eigendom zijn van woningbouwcoöperaties, zijn deels in de vennootschapsbelasting betrokken. Daar kan het begrip vrijwil-

liger anders worden uitgelegd. Onder het hoofdstuk vergoeding en verstrekkingen aan vrijwilligers wordt bij de waardebepaling van etentjes etc. uitgegaan van de prijs die ervoor wordt betaald. De grens ligt bij €150 per maand of €1500 per kalenderjaar. Komt men daarboven uit, dan wordt alles als loon aangemerkt met alle gevolgen van dien. Is er sprake van een vergoeding minder dan €150 per maand of €1500 per kalenderjaar, dan doet zich bij de loonbelasting geen probleem voor.

ACTUALITEITEN VAN HOFJES

DEN HAAG HOF VAN WOUW

De grote belangstelling voor de geschiedenis en de activiteiten van de authentieke 17e-eeuwse Hof Van Wouw heeft weer een nieuw uitgebreid activiteitenprogramma 2008 opgeleverd.

Van 22 t/m 28 september organiseert de hof een aantal smaakvolle evenementen omtrent "de eetcultuur aan het Hof en in de Haagse hofjes in de 17e eeuw". Dit evenement vindt plaats in het kader van 'de Week van de Smaak'.

Daarnaast wordt ook dit jaar een vast aantal 'Hof- en Tuindagen' verzorgd rond een seizoensgebonden thema. Vast onderdeel op het programma vormt een historische rondleiding door de bijzonder goed geconserveerde - en nog steeds volgens testamentaire regels uit 1647 bewoonde - Hof en haar Tuin der Hesperiden.

Het volledige programma voor 2008 luidt:

- zaterdag 7 juni: Tuindag met het thema "Vergeten groenten in de moestuin"
- zaterdag 23 augustus 'Oranjeappeldag'
- zaterdag 13 september 'Open monumentendag'
- maandag 22 tot zondag 28 september 'Week van de Smaak'
- zaterdag 11 oktober 'Dag van de Haagse Geschiedenis'
- zaterdag 13 december: 'Kerst op de Hof met Christmas Carols'

Voor een uitgebreid interview, foto's en/of een individuele rondleiding kunt u een afspraak maken met drs J. Kamerlingh Onnes (regentes), e-mail: j.kamerlinghannes@hetnet.nl of telefonisch 070-3644877/06-23547370.

De gehele opbrengst, inclusief het entreegeld, komt ten goede aan de instandhouding van de monumentale hof en tuin.

HAARLEM

HAARLEMSE HOFJES KRANT

In Haarlem is, in een oplage van 7.000 stuks, in februari nummer 1 van de 'Haarlemse Hofjes krant' verschenen. Deze gratis krant is door journalist Willem Brandt gemaakt. De verspreiding ervan is deels huis-aan-huis, 3 bibliotheken, 30 zorgcentra, 10 buurthuizen en de VVV in Zuid-Kennemerland.

Voor ieder die in de Haarlemse hofjes is geïnteresseerd is het een zeer aantrekkelijke informatiebron. Oogt goed, leest goed en goed gedocumenteerd. Kortom een aanwinst.

Informatie/reacties: hofjeskrant@live.nl

VERHALEN IN VIER HAARLEMSE HOFJES

Op zaterdag 24 mei zullen op initiatief van het Frans Loenenhofje in vier Haarlemse Hofjes verhalenvertellers actief zijn. Begeleiding met zachte achtergrondmuziek maakt deze sessies nog feeëriker.

De betreffende hofjes zijn:

- Hofje van Noblet, Nieuwe Gracht 2
- Hofje De Bakenesserkamer, Wijde Appelaarsteeg 11
- Hofje 'In den Groenen Tuyn', Warmoesstraat 23
- Frans Loenenhofje, Witte Herenstraat 24

Nadere informatie: m.poldermans@planet.nl

'HOFDAMES' IN HAARLEM

Op zaterdag 6 september zal er, op initiatief van het Frans Loenenhofje, in enkele Haarlemse hofjes het door Jedithja de Groot en Djinn Kwekkeboom opgezette 'Project Hofdames' opgevoerd worden.

'Hofdames' laat de geschiedenis van de Gouden Eeuw herleven in een eigentijdse modeshow van studenten van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen. Deze academie heeft, naast kwaliteit, een link met 17e eeuwse Haarlem. Veel Vlamingen trokken in die tijd naar Haarlem en gaven de textielnijverheid een impuls.

'Hofdames' wil met deze Antwerpse studenten een modeshow organiseren naar aanleiding van een historisch kostuum en hun eindcollectie die zij dit jaar ontwerpen.

Het gaat een 'stille' show worden waarbij het geknispert van grind of schelpen, het geruis van kleding en wind een belangrijke plaats innemen.

Details moeten nog nader uitgewerkt worden.

De volgende hofjes doen mee:

- Hofje van Noblet, Nieuwe Gracht 2
- Hofje De Bakenesserkamer, Wijde Appelaarsteeg 11
- Frans Loenenhofje, Witte Herenstraat 24

Nadere informatie: m.poldermans@planet.nl

JOHANNES ENSCHEDÉ HOF OFFICIEEL GEOPEND

Op 30 januari 2008 werd door Roel Steenbeek, vice-voorzitter van de Raad van Bestuur van Ymere, het gloednieuwe Johannes Enschedé Hof te Haarlem (voor degene die de Najaarsvergadering bijwoonden, bekend) officieel geopend. Ter gelegenheid van deze heugelijke dag maakte Ok de

Lange, regent van zowel het hofje De Bakenesserkamer als het Enschedé Hof, een schitterend lofdicht. Helaas laat de beschikbare ruimte in deze Hofjeskrant niet meer toe dat wij het lofdicht voor u afdrukken. In het najaarsnummer kunt u het tegemoet zien.